

Asia: VN/27997/2023

Lausuntopyyntö Kansallisesta ruokastrategiasta 2040

Luku 3.1: Reiluus ja kannattavuus

Yleisiä huomioita ja havaintoja strategialuonnoksen lukuun 3.1: Kannattavuus ja reiluus

Strategiassa tavoitellaan arvonlisän tasaisempaa jakautumista ruokaketjussa, mutta keinot jäävät melko yleiselle tasolle.

Strategiassa tunnistetaan Pienten ja keskisuurten yritysten suuri määrä, asema jää liian ohueksi.

Strateginen tavoite 1: Arvonlisä jakautuu aiempaa tasaisemmin ruokaketjussa

Huomioita ja havaintoja

Alkutuottajien osuus kuluttajahinnasta on pienentynyt. Tämä kehitys on heikentänyt maatalojen kannattavuutta ja alan houkuttelevuutta. Strategian tavoite tasaisemmasta arvonlisän jaosta on kannatettava, mutta sen toteuttaminen edellyttää konkreettisia toimia.

Strateginen tavoite 2: Ruokavienti ja kansainvälinen kilpailukyky kasvaa

Huomioita ja havaintoja

Tavoite kolminkertaistaa viennin arvo vuoteen 2040 mennessä on kunnianhimoinen. Tämä edellyttää pitkäjänteistä vientiosaamisen kehittämistä.

Strateginen tavoite 3: Ruoka-ala on houkutteleva ja reilu

Huomioita ja havaintoja

Maatalousyrittäjien keski-ikä on korkea ja nuorten osuus on pieni. Työvoimapula koskee monia ketjun osia, ja ala ei ole riittävän vetovoimainen uusille osaajille.

Alan vetovoimaa lisätään tutkimus- ja kehittämistoiminnalla, startup-yritysten kasvulla ja investointimyönteisellä toimintaympäristöllä. Lisäksi koulutuspaikkoja tulee olla tarjolla riittävästi ja koko maassa tasaisesti.

Strateginen tavoite 4: Tuotantoeläinten hyvinvointi lisääntyy ja lisää väliotsikko

Huomioita ja havaintoja

Strategian tavoitteet eläinten hyvinvoinnin lisäämiseksi ovat tärkeitä ja tukevat kuluttajaluottamusta, myös vientimarkkinoilla.

Strateginen tavoite 5: Reilu datatalous luo arvoa ruokajärjestelmään

Huomioita ja havaintoja

Tuottajien asema datataloudesta hyötyjinä tulee varmistaa.

Luku 3.2: Huoltovarmuus

Yleisiä huomioita ja havaintoja strategialuonnoksen lukuun 3.2: Huoltovarmuus

Strategian huoltovarmuus- ja kokonaisturvallisuustavoitteet jäävät osin yleisluontoisiksi. Kehittämistä tarvitaan erityisesti toimeenpanon konkretisoinnissa ja ilmastoriskeihin varautumisessa. Lisäksi kannattavuuden parantaminen tulisi liittää selkeämmin huoltovarmuuteen.

Strateginen tavoite 1: Riskienhallinta vahvistuu ruokajärjestelmässä

Huomioita ja havaintoja

Riskienhallinta edellyttää kotimaisen omavaraisuuden vahvistamista, hajautettua tuotantorakennetta, kriittisten varastojen ylläpitoa ja uusia ratkaisuja energiariippuvuuden vähentämiseksi. Keskeistä on kytkeä ruoka-ala tiiviisti kansallisen kokonaisturvallisuuden varautumisjärjestelmiin ja varmistaa, että tuottajien kannattavuus luo todelliset edellytykset huoltovarmuudelle.

Strateginen tavoite 2: Ruuantuotannon jatkuvuus turvataan

Huomioita ja havaintoja

Riittävä kotimainen siementuotanto, rehuomavaraisuus ja uusiutuvat energiaratkaisut vähentävät riippuvuutta tuonnista ja huoltovarmuusvarastojen ylläpito luo puskuria kriiseihin. Tuottajien tulonmuodostus ja työhyvinvointi ovat huoltovarmuuden ydinelementtejä

Strateginen tavoite 3: Tuotantopanosten omavaraisuusaste nousee

Huomioita ja havaintoja

Omavaraisuusasteen vahvistaminen edellyttää kotimaisen siemen- ja rehuomavaraisuuden lisäämistä, uusiutuvan energian ja kierrätysravinteiden kehittämistä, varmuusvarastojen ylläpitoa sekä pitkäjänteistä tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan (TKI) panostusta. Ratkaisevaa on myös tuottajien kannattavuuden turvaaminen, sillä ilman elinkelpoisia maatiloja huoltovarmuutta ei voida taata. Lisäksi sivuvirtojen keskittäminen suurempiin yksiköihin ja biotalouden tehokkaampi hyödyntäminen voivat merkittävästi edistää resurssien kestäväää käyttöä ja omavaraisuutta.

Luku 3.3: Luonnon kantokyky

Yleisiä huomioita ja havaintoja strategialuonnoksen lukuun 3.3. luonnon kantokyky

Tämän strategian selkein vahvuus on luonnon kantokyvyn vahva huomioiminen. Toimeenpanossa on varmistettava konkreettiset ratkaisut erityisesti turvepeltojen päästöjen vähentämiseksi ja ravinnekierron edistämiseksi ja käytön turvaamiseksi.

Strateginen tavoite 1: Ruokaketjun ilmastovaikutukset vähentyvät

Huomioita ja havaintoja

Ilmastovaikutusten vähentäminen ei jakaudu tasaisesti koko maassa. Päästövähennysten toteuttaminen kohdistuu erityisesti alueille, joilla on paljon turvepeltoja tai intensiivistä eläintuotantoa. Toimeenpanossa on tärkeää varmistaa alueellisesti, että viljelijät saavat riittävän tuen ja vaihtoehtoiset ratkaisut.

Strateginen tavoite 2: Luonnon monimuotoisuus lisääntyy ja luonnontila paranee

Huomioita ja havaintoja

Luonnon monimuotoisuuden huomioiminen on toinen keskeinen tämän strategian vahvuus. Toimeenpanossa tulisi kuitenkin varmistaa, että monimuotoisuutta tukevat toimet ovat viljelijälle taloudellisesti kannattavia.

Strateginen tavoite 3: Ravinnepäästöt vähentyvät ja peltojen vesitalous paranee

Huomioita ja havaintoja

Vesivarojen käytön kestävyys on varmistettava. Tarvitaan investointeja vesitalouden hallintaan ja niiden instrumentteja niiden rahoitukseen.

Luku 3.4: Ruokakulttuuri ja hyvinvointi

Yleisiä huomioita ja havaintoja strategialuonnoksen lukuun 3.4. Ruokakulttuuri ja hyvinvointi

-

Strateginen tavoite 1: Kotimaisten elintarvikkeiden käyttö lisääntyy ja ymmärrys ruokajärjestelmästä vahvistuu

Huomioita ja havaintoja

Kotimaisen ruoan kysynnän ja ymmärryksen vahvistaminen on keskeistä. Kuluttajien tietoisuutta kotimaisen ruoan puhtaudesta, turvallisuudesta ja jäljitettävyydestä tulee lisätä.

Strateginen tavoite 2: Mahdollisuus terveelliseen ruokaan lisääntyy

Huomioita ja havaintoj

Strategian toimeenpanossa terveellinen ruoka tulee kytkeä käytännön toimiin – kuten ravitsemussuositusten jalkauttamiseen, kouluruokailun ja ruokakasvatuksen vahvistamiseen sekä terveellisten valintojen saatavuuden parantamiseen arjessa.

Strateginen tavoite 3: Ruoka on osa rikasta ja elävää ruokakulttuuria

Huomioita ja havaintoja

-

Strateginen tavoite 4: Yhteisöllisyys ruuan ympärillä kasvaa ja vahvistaa hyvinvointia

Huomioita ja havaintoja

-

Luku 4: Kehitettävät valmiudet

Huomioita ja havaintoja lukuun 4 Kehitettävät valmiudet

Elintarviketalouden valmiuksia on välttämätöntä vahvistaa. Huoltovarmuuden ja kokonaisturvallisuuden turvaaminen, TKI-toiminta, osaajapula, investointikyky ja hallinnon joustavuus edellyttävät määrätietoisia toimia. Kehittäminen ja toimet tulee osoittaa koko ruokaketjun kehittämiseen.

Muuta kommentoitavaa

Muita huomioita strategiasta.

Strategian vahvuutena on sen kokonaisvaltainen ja osallistava lähestymistapa.

On erityisen kiitettävää, että huoltovarmuus, luonnon kantokyky ja ruokakulttuuri on nostettu taloudellisten tavoitteiden rinnalle.

Rekilä Teppo
Keski-Pohjanmaan liitto

Honkala Ville
Keski-Pohjanmaan liitto